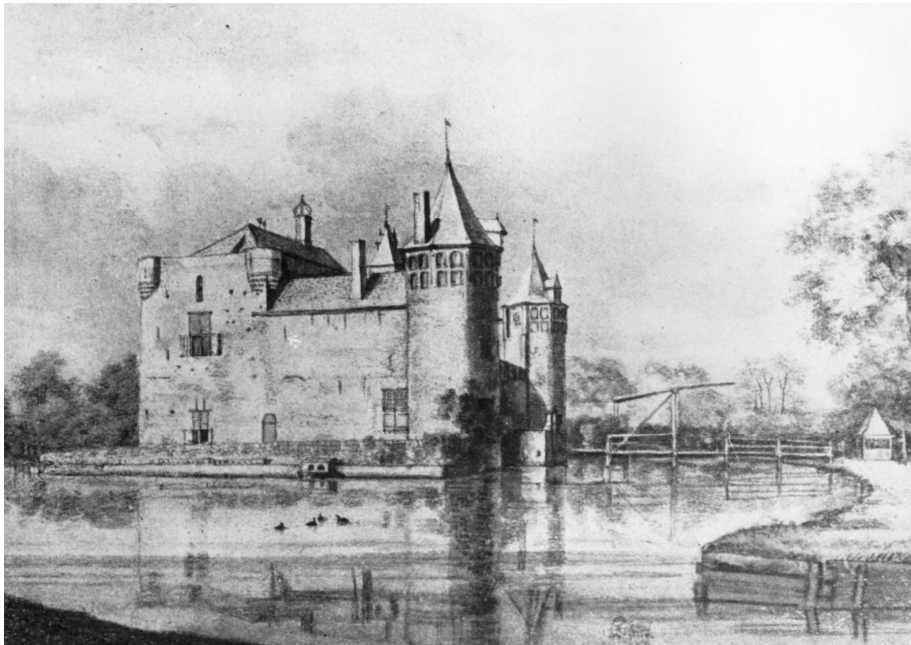

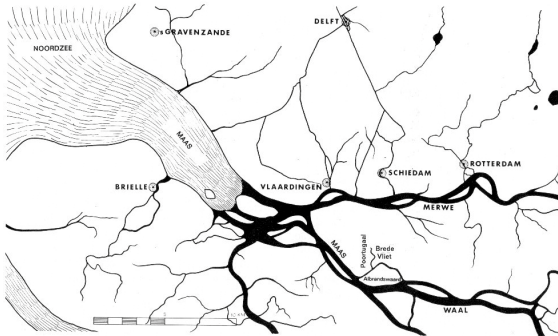
Slot Valckesteyn

Poortugaal

**Stichting Oudheidkamer
Rhoon en Poortugaal**

Slot Valckesteyn

Geschiedenis Poortugaal

Aan het eind van de 12^e eeuw was het eiland IJsselmonde een gebied dat regelmatig onderliep bij hoog water.

De Heer van Putten begint dan met het aanleggen van dijken. Met de bedijking neemt hij het gebied in bezit. Hij bouwt rond 1200 een houten huis als bestuurscentrum van de polder en een houten kerkje, de "hofkerk" van de Heer van Putten, nabij de huidige kerk aan de Groene Kruisweg.

Het houten huis wordt rond 1210 vervangen door een stenen huis op een motte (een opgeworpen heuvel). Dit huis was niet goed gefundeerd en werd snel weer afgebroken.

Slot Valckesteyn

Op enkele kilometers afstand van het eerste huis bouwde de Heer van Putten rond 1310 kasteel Valckesteyn.

In 1961 zijn opgravingen gedaan en zijn de fundamenteën van het kasteel blootgelegd. Het slot Valckesteijn bestond uit een rechthoekige woontoren (donjon) van 10 x 18 meter met muren van ruim twee meter dik, door een tussenmuur verdeeld in twee ruimtes, resp. 9 x 5,5 m. en 4 x 5,5 m. groot.

Boven de begane grondverdieping was de hoofdverdieping van 4m. hoog, daarboven was nog een verdieping en daarop een zolderverdieping. De goot op de muren was voorzien van een borstwering met kantelen. Op drie hoeken bevonden zich torens en op de vierde hoek was een uitkijktoren. In de 17^e eeuw verloren de torens hun spits en de borstwering zijn kantelen. Onder de uitkijktoren was een muurtrap die de verdiepingen met elkaar verbond.

Vanaf de muurtrap kon je op elke verdieping in een "gemak" komen: deze gemakken loosden op een grote beerput in de fundering.

Voor de lange zijde aan de zuidkant lag een ommuurde binnenplaats. De walmuren hadden een dikte van 1 m. en waren aan de binnenzijde versterkt met steunberen. Deze steunberen droegen een weergang op bogen zoals op onderstaande foto.

Tegen de westmuur op de binnenplaats bevond zich ook een "gemak" onder een boog van de weergang.

weergang – (Leiden)- Wikipedia

De walmuren waren op de hoeken voorzien van torens, waar vanuit het voorfront, de toegang tot het kasteel en de binnenplaats bewaakt konden worden.

Het kasteel was, behalve aan de zuidzijde, omgeven door een gracht. De oude kern van het kasteel was een van de grootste donjons in Zuid-Holland.

Later is het kasteel uitgebreid met een westvleugel op de binnenplaats en een oostvleugel tegen de buitenzijde van de walmuur op het talud van de gracht. Hier was waarschijnlijk de keuken in gevestigd, omdat in de gracht veel aardewerkscherven, wijnflessen en schalen van eendeneieren gevonden zijn.

Voor de poortingang was een ommuurd plaatsje met een hek, waaruit blijkt dat het kasteel zijn militaire waarde verloren had.

Het kasteel had o.a. de volgende eigenaren:

1458 Symon Vrederic (van Valckesteyn),
1571 Boudewijn van Rhoon koopt het kasteel,
1582 Willem van Lamsweerde koopt het kasteel van Gerrit van Roon,
1588 Joas Grijp koopt het huis van Willem van Lamsweerde.

Uit oude documenten is op te maken dat tot 1588 het kasteel niet regelmatig bewoond werd.

In 1588 koopt Joas (van der) Grijp het kasteel. De familie Grijp was een katholieke familie en het was blijkbaar een geslacht van gezeten landjonkers. In die tijd waren de katholieken uitgesloten van openbare functies, dus kan geconcludeerd worden dat Valckesteyn zijn militaire functie dan heeft verloren.

Grijp zal het kasteel in de toestand verbouwd hebben, zoals te zien is op de tekeningen van Roghman (zie voorblad).

In 1704 overlijdt Johannes Franciscus Grijp van Valckesteyn, de laatste van het geslacht Grijp, en het kasteel gaat over in handen van Maria van der Duyn, een nicht van Johan Franciscus Grijp. Zij overlijdt in 1737 en laat het kasteel en schulden na aan haar neef Cornelis Oem.

Het kasteel wordt vervolgens publiekelijk verkocht om de schulden te voldoen.

Het kasteel wordt dan omschreven als "het zeer vermaarde en plezante slot of Heerlijk Huis te Valckesteyn, liggende in zijn mooie grachten, met een groot voorplein, tuinen en vruchtbare boomgaarden, groot vier gemeten, met het recht van zwanendrift (houden van zwanen), visserij, duivenvlucht (recht tot houden van duiven)".

Er hoorde nog meer bezit bij het kasteel. Op 30 mei 1738 werd het bezit geveild en werd Wilhelmus Hoogerwaard, heer van Waverveen, eigenaar van het kasteel voor een bedrag van. 6300 gulden.

Met de dood van de laatste Grijp lijkt het of er gaandeweg iets van de grootheid en roem van Valckesteyn is weggevallen. Wilhelmus Hoogerwaard heeft nooit op Valckesteyn gewoond.

In 1761 wordt Valckesteyn in de Rotterdamsche Courant te koop aangeboden. De zoon van Wilhelmus Hoogerwaard verkoopt Valckesteyn voor 7063 gulden aan Theodorus Schepman.

Ook Schepman heeft niet op Valckesteyn gewoond. Toch was er wel een band tussen Schepman en Poortugaal, getuige het feit dat hij en zijn vrouw in Poortugaal werden begraven. Teunis Schepman, de zoon van Theodorus Schepman, overleed in 1814. De totale inventaris van het kasteel wordt getaxeerd op nog geen 300 gulden.

In 1817 wordt het kasteel publiek verkocht door de erven van Teunis Schepman. Het kasteel wordt als volgt omschreven: "Het vanouds vermaarde huis en slot Valckesteyn, gelegen tussen de gemeenten Rhoon en Poortugaal, een half uur van Rotterdam en driekwart uur van Schiedam, bestaande uit ruime zalen en andere ruime beneden en bovenkamers, meest gestukadoord en behangen, grote keuken en andere voorzieningen, alsmede een fraaie hermitage (klooster voor 1 broeder of zuster) en een Chinese koepel. Voorts een moestuin en welbeplante boomgaarden, sparren- en andere bossen en een visrijke vijver rondom het huis".

Koper van het kasteel met de tuinmanswoning en de Valckensteinsedijk was Hubertus Pieter Anthony Tijken uit Warmond. De vader van de koper, Pieter Johan Tijken, schout en secretaris van

Poortugaal, werd de bewoner van het kasteel. Hij stierf op Valckesteyn op 27 juni 1824.

Vervolgens wordt het kasteel te huur aangeboden in de Rotterdamsche Courant. Enkele weken later was het ook te koop, met "welaangelegde en goedbeplante bossen, waaronder zware iepen- en eikenbomen, grote vruchtbare moestuin met ananas- en perzikenkassen alsmede twee rijkelijk vruchtdragende boomgaarden.

Er werd geen koper voor het kasteel gevonden. Hendrik Johannesz. Vermaat schrijft in 1827 in zijn dagboek: "In het jaar 1826 is het aloude en beroemde slot Valckesteyn, gelegen onder Poortugaal, toebehorend aan de heer Tijken, voor afbraak verkocht aan ene Sablee van Haarlem, die het tot de grond heeft laten afbreken in de jaren 1826 en 1827. Twee jaar is erover gedaan en er kwam onnoemelijk veel steen en puin uit. De moppen zijn verkocht voor 1 gulden de honderd. Overal werden er gebouwen en muren van gezet. Hij had het gekocht voor 4000 gulden en won er een aanzienlijke som geld mee. Slot Valckesteyn is met de grond gelijk gemaakt, zodat men de plaats nauwelijks herkent."

Bronnen:

Wikipedia
Map:Archeologie van Albrandswaard i.b.v.
Oudheidkamer Rhoon en Poortugaal

